

OHUTUSJUHEND ELEKTRITRELLIGA TÖÖTAMISEL Nr 20

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva ohutusjuhendi tutvustamine (esmajuhendamine) töötajale toimub pärast töötaja tööle vormistamist ja sissejuhatava juhendamise läbiviimist tööandja määratud pädeva isiku poolt.

Töötaja täiendjuhendamine korraldatakse alljärgnevatelt juhtudel:

- uute töötavishoiu ja tööohutuse juhendite või õigusaktide kehtestamisel või kehtivate nõuete muutumisel;
- töökorralduse muutmisel või kui tema töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg;
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel;
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete olulisel muutumisel;
- kui töötaja rikkus tööohutusnõudeid, mis põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- tööde või tegevuse puhul, mis ei kuulu töötaja töölepinguga määratud tööde või ametikohustuste hulka;
- kui struktuuriüksuse juht või töötaja ise peab seda vajalikuks;
- kui tööinspektor peab seda vajalikuks.

Täiendjuhendamise sisu ja mahu määrab tööandja.

Töötaja sissejuhatav, esma- ja täiendjuhendamine, väljaõpe ning töötaja iseseisvale tööle lubamine registreeritakse sellekohases päevikus või andmebaasis, kuhu märgitakse:

- juhendamise või väljaõppe kuupäev ja kestus;
- juhendatava ja juhendaja ees- ja perekonnanimi ning amet;
- struktuuriüksus, kuhu töötaja tööle suunati;
- täiendjuhendamise põhjus;
- töötajale tutvustatud juhendite ja õigusaktide nimetused;
- iseseisvale tööle lubamise kuupäev.

Töötaja kinnitab juhendamist, väljaõpet ning iseseisvale tööle lubamist oma allkirjaga.

Töötaja kohustused ja õigused

Töötaja on kohustatud:

- osalema ohutu töökeskkonna loomisel, järgides töötavishoiu ja tööohutuse nõudeid;
- järgima tööandja kehtestatud töö- ja puhkeaja korraldust;
- läbima tervisekontrolli vastavalt kehtestatud korrale;
- kasutama ettenähtud isikukaitsevahendeid ning hoidma neid töökorras;
- tagama vastavalt väljaõppele ja tööandja antud juhiste, et tema töö ei ohustaks tema enda ega teiste elu ja tervist ega saastaks keskkonda;

- kohe teatama tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule õnnetusjuhtumist või selle tekkimise ohust, tööõnnetusest või tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest;
- täitma tööandja, töökeskkonnaspetsialisti, töötervishoiuarsti, tööinspektori ja töökeskkonnavoliniku töötervishoiu- ja tööohutusosalase korralduse;
- kasutama töövahendeid ja ohtlikke kemikaale nõuetekohaselt;
- hoiduma omavoliliselt lahti ühendamast, muutmast või eemaldamast töövahenditele või ehitisele paigaldatud ohutusseadiseid ja kasutama neid nõuetekohaselt

Töötajal on keelatud töötada alkoholi-, narkootilises või toksilises joores või psühhotroopse aine olulise mõju all.

Töötajal on õigus:

- nõuda tööandjalt töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavaid töötingimusi ning ühis- ja isikukaitsevahendeid;
- saada teavet töökeskkonna ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest, tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest, tervisekontrolli tulemustest ja tööinspektori ettekirjutusest tööandjale;
- tõsise, ähvardava või vältimatu õnnetusohu korral peatada töö ning lahkuda oma töökohalt või ohtlikult alalt;
- keelduda tööst või peatada töö, mille täitmine seab ohtu tema või teiste isikute tervise või ei võimalda täita keskkonnaohutuse nõudeid, teatades sellest viivitamata tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule;
- nõuda tööandjalt arsti otsuse alusel enda üleviimist ajutiselt või alaliselt teisele tööle või oma töötingimuste ajutist kergendamist;
- nõuda enda üleviimist sobivale päevasele tööle, kui ööajal töötamine on isikule arsti otsuse alusel tervise tõttu vastunäidustatud ning tööandjal on võimalik töötajat vastavale tööle üle viia;
- saada tööst põhjustatud tervisekahjustuse eest hüvitist vastavalt Vabariigi Valitsuse kehtestatud korrale;
- pöörduda töökeskkonnavoliniku, töökeskkonnanõukogu liikmete, töötajate usaldusisiku ja asukohajärgse tööinspektori poole, kui tema arvates tööandja poolt rakendatavad abinõud ja antud vahendid ei taga töökeskkonna ohutust.

Töötaja tervisekontroll

Töötaja tervisekontroll viiakse läbi tööajal ja tööandja kulul.

Töötaja tervisekontroll algab esmase tervisekontrolliga tööle asumise esimese kuu jooksul ning edaspidi töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel, kuid mitte harvem kui üks kord 3 aasta jooksul.

Tervisekontrolli käigus täidab töötaja tervisekontrolli kaardil tervisedeklaratsiooni osa ja kinnitab andmete õigsust allkirjaga.

Töötervishoiuarst olles tutvunud tervisekontrolli alusdokumentidega ning töökohal töötaja töökeskkonna ja töökorraldusega, määrab vajalikud terviseuuringud, kaasates vajadusel eriarste.

Töötervishoiuarst kannab terviseuuringute tulemused tervisekontrolli kaardile, annab hinnangu töötaja tervise seisundile ning teeb otsuse töökeskkonna või töökorralduse töötajale sobivuse kohta.

Töötervishoiuarst teeb töötajale teatavaks tema terviseuuringute tulemused ja tervisekontrolli otsuse.

2. ELEKTRITRELLIGA TÖÖTAMISEL ESINEVAD OHUD

Töötamisel valitsevad ohud, õnnetusjuhtumid ja traumad:

- kukkumine kõrgustest (redelite jm. kasutamine);
- raskeid õnnetusjuhtmeid võivad põhjustada mitmesugused kukkuvad esemed;
- elektrilöögi saamise võimalus.

Tegurid, mis võivad põhjustada kutsehaigusi:

- elektritrelliga töötamine on füüsilist pingutust nõudev, mis võib põhjustada traumasid, valusid seljas ja kätes ning muid ülekoormushaigusi;
- vibratsioonist tingitud vibratsioontõbi;
- mürast tingitud vaegkuulmine.

3. ÜLDNÕUDED

- 3.1.** Tööülesannet tohib asuda täitma alles siis, kui selleks on teada ohutud töövõtted. Ohutusnõuete rikkumine võib põhjustada õnnetuse.
- 3.2.** Töötaja peab kinni pidama sisekorra eeskirjadest. Suitsetada tohib ainult selleks eraldatud kohas.
- 3.3.** Elektritrelli tohib kasutada ainult valmistajatehase juhendis näidatud tööde tegemiseks. Masinad ja isoleerivad isikukaitsevahendid antakse töötajale välja allkirja vastu.
- 3.4.** Plahvatusohtlikes tingimustes ja keemiliselt aktiivses keskkonnas, mille toime kahjustab metalli või isolatsiooni, on seadme kasutamine eluohtlik ja seetõttu keelatud.
- 3.5.** Lume- ja vihasajus (kui trell ei ole veekindel ja puudub veekindlust tähistav märk) on seadme kasutamine eluohtlik ja seetõttu keelatud.
- 3.6.** Töökoht peab olema küllaldaselt valgustatud.

4. ENNE TÖÖ ALGUST

- 4.1.** Panna selga ettenähtud tööriietus (kinnitada lahtised rõivaosad, panna peakate, kinnitada korralikult nõöbid).
- 4.2.** Üle vaadata töökoht, vabastada läbikäigud mittevajalikest esemetest. Kui põrand on libe (saastatud õli või muu libeda ainega), tuleb see ära puhastada.
- 4.3.** Tööpaigas peab olema korras pistikupesa elektrikäsimasina vooluvõrku lülitamiseks. Vajaduse korral kasutada koos masinaga ka isoleerivaid isikukaitsevahendeid (kindad, libisemiskindlad saapad, kuulmekaitsevahendid).
- 4.4.** Enne seadme kasutuselevõtmist tuleb võrrelda, kas seadme andmeplaadil esitatud võrgupinge ja -sagedus vastavalt Teie elektritoitevõrgu vastavatele näitajatele.

- 4.5. Ohutuse tagamiseks tuleb seadet alati kasutada koos komplekti kuuluva külgkäepidemega.
Selleks, avada vastupäeva pöörates külgkäepideme kinnitusvõru. Paigutada külgkäepide seadme kinnituskaela külge. Seejärel paigaldada puurimissügavuse piirik ja keerata külgkäepide kasutusvajadusele sobiva nurga all kinni.

5. TÖÖ AJAL

- 5.1. Töötamiseks kõrgel tuleb kasutada treppe või lavasid. Juhuslike esemete kasutamine jalgealusena või töötamine nõjaredelil on ohtlik ja seetõttu keelatud.
- 5.2. Enne tööle hakkamist trepilt või töötavalt lavalt tuleb kontrollida nende seisukorda ja põrandal või maapinnal püsimist.
- 5.3. Ilma isikukaitsevahendideta on elektriseadme klemmide ja rikutud isolatsiooniga juhtmete puudutamine keelatud. See on eluohtlik!
- 5.4. Töötaja peab hoidma oma töökoha korras ja koristama sealt ära mittevajalikud esemed, materjalid ja tootmisjäätmel.
- 5.5. Avastanud kas või kõige väiksema isolatsiooni läbilöögi tunnuse, mille puhul on masina kere puudutamisel tunda kerget torkimist, tuleb seade viivitamata välja lülitada ja olukorrast teatada tööloigu juhile. Tööd tohib jätkata alles pärast rikke kõrvaldamist.
- 5.6. Masinat käest kätte andes tuleb seda hoida ainult käepidemest välja lülitatud seisundis. Käsitööriista käest kätte andmine üle töötavate masinate on rangelt keelatud. Keelatud on hoida tööriistast või juhtmest, see võib põhjustada ohtlikke olukordi.
- 5.7. Töötamisel tuleb jälgida, et toitejuhe ei keerduks ega satuks löikeriista vastu või mõne muu purustava eseme alla või vahele. Masinate toitejuhtmed tuleb võimaluse korral üles riputada, et need ei puutuks masina töötamisel kokku kuumade, märgade või õliste pindade ega seadmetega.
- 5.8. Tööseisakutel masina asetamine põlvedele või enda vastu surumine võib põhjustada juhusliku (iseenesliku) sisselülitamise ja tekitada raskeid vigastusi.
- 5.9. Töö korral, mis annab eemalepaiskuvaid laaste, tolmu, kilde või sädemeid, tuleb kasutada kaitseprille.
- 5.10. Puurides detaile või konstruktsioone, mis asuvad pea kohal, tuleb kasutada kaitseprille ja kiivrit.
- 5.11. Juhusliku seiskumise korral tuleb masina lülitada välja lülitada.
- 5.12. **Elektritrelli pistik tuleb võrgust välja lülitada järgmistel juhtudel:**
- tööriista vahetamisel või seadistamisel;
  - masina viimisel ühest tööpaigast teise;
  - töövaheajal;
  - töö või vahetuse lõpetamisel.
- 5.13. Juhul, kui seintes või lagedes on süvistatud elektrijuhtmeid, tuleb aukude puurimise ajaks neist vool välja lülitada ning rakendada meetmeid voolu juhusliku sisselülitamise vältimiseks.
- 5.14. Kui töötamisel on oht juhuslikult vigastada süvistatud torustikke, tuleb enne töö algust torustike kraanid kinni keerata ja torustikud tühjendada.
- 5.15. **Vältimaks ohtlikke olukordi ja töövigastusi on keelatud:**
- jätta võrku lüüatud masin järelvalveta;
  - anda trelli üle teisele töötajale, kellel pole selleks kasutamise õigust;
  - töötada nõjaredelil;
  - rakendada juhtmetele või kaablitele tõmbepinget või riputada neile raskusi.
- 5.16. **Töö tuleb kohe katkestada, kui trellil esineb kas või üks järgmistest rikestest:**

- pistikühenduse, kaabli või läbiviigutoru vigastus;
  - harjahoidiku katte vigastus;
  - lüliti korrapäratu töö;
  - isolatsiooni põlemisele iseloomulik suits või lõhn;
  - mõrad keredetailides, käepidemetes, kaitsekatetes või nende purunemine;
  - tööriista purunemine.
- 5.17.** Turvasiduri rakendamisel tuleb seade viivitamatult välja lülitada.
- 5.18.** Seadme tahtmatu käivitumise vältimiseks tuleb selle tööüliti alati lukustusest vabastada, kui pistik ühendatakse pistikupesast lahti või kui on esinenud voolukatkestus.
- 5.19.** Ohutuse tagamiseks tuleb seadet alati kasutada koos külgakäepidemega.
- 5.20.** Mitte kunagi ei tohi puutuda veel pöörlevat puurimisotsikut!
- 5.21.** Laaste vms. võib eemaldada vaid täielikult seiskunud tööriista küljest.
- 5.22.** Tööriista tuleb kinni hoida selleks ette nähtud isoleeritud pindadest ja püüda hoiduda tööriista kokkupuutumisest varjatud elektrijuhtmete või selle enda toitejuhtmega, et vältida pingestatud juhtmetest seadme metallkorpuse kaudu elektrilöögi saamist.

6. PÄRAST TÖÖD

- 6.1.** Lülitada välja tööüliti ja ühendada see lahti vooluvõrgust.
- 6.2.** Puhastada seade, korrastada tööpaik ja koristada ära tootmisjäägid.
- 6.3.** Töö käigus täheldatud puudustest informeerida tööloigu juhti.

7. ERGONOOMIA

Tööd, mis on seotud rohke liikumisega ja lihaste venitamisega, tehakse enamasti püstiasendis. Igasuguse seisva töö juures tuleks vältida painutatud selga.

Kui inimene kummardub ettepoole või ühele küljele, siis tema jala-, selja- ja ka õlalihased pidevalt pingul. Kui inimene end uuesti sirgeks ajab, tunneb ta seljas valu, just nagu selg oleks kõveras olekus kangeks jäänud. On võimatu kogu aeg pingevabalt seista, kui töö kõrgus ei ole õigesti valitud.

Töökõrgus on väga tähtis tegur. Kui see on ebaõigesti valitud, siis keha väsib väga kiiresti. Töökõrgus peab olema selline, et tööd saaks teha ilma selga painutamata ja õlgu õiges ja pingutamata asendis hoides.

Tööd tuleks teha käte loomuliku asendi juures, nii lähedal kehale kui võimalik.

8. NÕUDED AVARIIOLOUKORRAS

- 8.1.** Kui on tekkinud avarii või õnnetusjuhtum, tuleb töö viivitamatult katkestada. Igast tööõnnetusest või avariist peab töötaja või pealtnägija viivitamatult teatama tööloigu juhatajale või tööandjale.
- 8.2.** Õnnetusjuhtumi puhul tuleb kannatanule anda esmaabi, vajaduse korral kutsuda kiirabi või toimetada kannatanu lähimasse tervishoiuasutusse.
- 8.3.** Töötaja peab oskama anda esmaabi.
- 8.4.** Elektritrauma puhul tuleb katkestada vool ja eemaldada kannatanu vooluringist.

Kui voolu pole võimalik kohe katkestada, tuleb kannatanu vabastada vooluringist isoleerivat eset (kuiv riie, kuiv nõör, kuiv puitese) kasutades, ennast ohtu seadmata.

8.5. Kuni juhtunu uurijate kohale jõudmiseni tuleb õnnetuskohal säilitada juhtumi toimumise olukord, kui see ei kutsu esile täiendavaid ohtusid.

8.6. Tulekahju avastanud töötaja on kohustatud:

- viivitamatult teatama häirekeskusele või lähimale tuletõrje- ja päästekomandole kus tulekahju on puhkenud, mis põleb, nimetama oma perekonnanime, telefoni numbri millelt te räägite ja andma vajadusel muud informatsiooni;
- hoiatama ohtu sattunuid, rakendama abinõusid inimeste ohutuse tagamiseks ning nende väljaviimiseks tulekahju kohalt;
- võimaluse korral asuma tuld kustutama esmaste tulekustutusvahenditega;
- kui on süttinud kuvar, siis selle kustutamiseks ei tohi kasutada vett sest see võib vooluvõrku lülitatud kuvari puhul põhjustada elektritrauma. Selleks võib kasutada pulber- või süsihappekustutit;

8.7. Tulekustutus- ja päästemeeskonna saabumisel tuleb selle juhile teatada:

- tulekahju tekkekoht ja ulatus;
- võimalik oht inimestele;
- muud tulekahjuga kaasnedavad ohud (plahvatused, mürkkemikaalid jms.).

8. ESMAABI

Iga töötaja peab enne tööle asumist olema tutvunud esmaabi andmise juhendiga.

Kõige olulisem on tegutseda rahulikult ja läbimõeldult:

- püüda välja selgitada kannatanu seisukord;
- raske tööõnnetuse puhul helistada koheselt hädaabinumbril **112**;
- olemasolevate võimaluste piires anda kannatanule abi,
- vajadusel seisata ohtlikud seadmed, välja lülitada elektrivool jne.

Juhul kui töötajal ei ole piisavalt teadmisi esmaabi andmises, siis oodata kuni saabub selleks väljaõpetatud töötaja või kiirabi.

NB! Ebaõigete esmaabivõtete kasutamine võib kannatanu seisundit veelgi raskendada.

